

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2001-2002

7 FEBRUARI 2002

Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 5bis van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering met betrekking tot het informatierecht van de slachtoffers

(Ingediend door de heer Philippe Monfils)

TOELICHTING

De wet van 12 maart 1998, de zogenoemde «wet-Franchimont», heeft in het Wetboek van strafvordering de beginselen van het slachtofferrecht ingevoerd.

Het betreft artikel 5bis van de wet van 17 april 1878, die de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering vormt.

Deze bepaling bekrachtigt het informatierecht van de «benadeelde persoon», met andere woorden een persoon die in het kader van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek uitdrukkelijk een verklaring heeft afgelegd om deze hoedanigheid te verkrijgen.

Mits deze verklaring wordt de «benadeelde persoon» persoonlijk op de hoogte gebracht van het verloop van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek dat hem aanbelangt: beslissingen tot seponering, instelling van een gerechtelijk onderzoek of verwijzing naar een feitingerecht worden hem automatisch en verplicht bekendgemaakt.

Dit is natuurlijk een belangrijke aanzet tot de totstandkoming van een volwaardig slachtofferstatuut.

Er is echter meer nodig.

De indiener van het voorstel wil het informatierecht uitbreiden tot andere personen dan degenen die

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2001-2002

7 FÉVRIER 2002

Proposition de loi complétant l'article 5bis du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, en ce qui concerne le droit à l'information des victimes

(Déposée par M. Philippe Monfils)

DÉVELOPPEMENTS

La loi du 12 mars 1998, dite «loi Franchimont», a introduit dans notre Code pénal les prémisses d'un droit des victimes.

À ce titre, elle a introduit un article 5bis dans la loi du 17 avril 1878 constituant le titre préliminaire du Code d'instruction criminelle.

Cette disposition consacre le droit à l'information de la «personne lésée», étant entendu qu'est considérée comme telle la personne qui dans le cadre d'une information ou instruction pénale, a expressément fait une déclaration en vue de se faire reconnaître en cette qualité.

Moyennant cette déclaration, la «personne lésée» sera personnellement avisée de l'évolution de l'information ou de l'instruction pénale qui la concerne: décision de classement sans suite, de mise à l'instruction ou de renvoi devant une juridiction de fond lui seront automatiquement et obligatoirement communiquées.

C'est évidemment un premier pas, non négligeable, dans l'élaboration d'un véritable statut des victimes.

Il faut aller au-delà.

L'auteur de la proposition considère qu'il convient d'étendre le droit à l'information pénale à d'autres

uitdrukkelijk een verklaring hebben afgelegd als «benadeelde persoon». Het begrip slachtoffer dekt in de praktijk immers een veel ruimere lading en het strafrecht moet rekening houden met de verscheidenheid van situaties waarin iemand slachtoffer kan zijn.

Zo kan het gebeuren dat de klager, slecht voorgelicht, niet weet dat hij een verklaring als «benadeelde persoon» moet indienen, waardoor hij niet geïnformeerd wordt over het verloop van het strafrechtelijk dossier dat ingevolge zijn klacht geopend werd. Ook kan de klager uit demotivatie, ontmoediging of gebrek aan vertrouwen in het gerecht, nalaten de verklaring af te leggen omdat hij — onterecht — meent dat het hoe dan ook geen zin heeft.

Laten wij ook niet vergeten dat het heel goed mogelijk is dat sommige slachtoffers die om een of andere reden geen klacht bij het gerecht hebben ingediend, niet op de hoogte zijn van het feit dat een opsporingsonderzoek ten laste van de vermoedelijke daders ingesteld is, op grond van een klacht van een derde persoon, of zelfs ambtshalve door het parket.

Al deze personen, die ontegensprekelijk slachtoffers zijn, zullen niet op de hoogte gebracht worden van het gevolg dat gegeven wordt aan de strafbare feiten waarvan zij het slachtoffer waren, om het loutere feit dat zij niet passen in het beperkte kader van artikel 5*bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering.

Nochtans kunnen het parket en de onderzoeksrechter, dankzij de dossiergegevens waarover zij beschikken, alle personen identificeren die, zonder een verklaring van «benadeelde persoon» te hebben afgelegd, niettemin schade geleden kunnen hebben ingevolge het strafbaar feit.

Het voorstel wil de magistraat belast met het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek verplichten de identificatiegegevens van alle benadeelde personen in het dossier automatisch en systematisch aan te wenden, teneinde deze personen te informeren over het verloop van dit dossier.

Dit kan het vertrouwen in het gerechtelijk apparaat alleen maar ten goede komen.

Philippe MONFILS.

*
* *

personnes que celles qui ont expressément introduit une déclaration de «personne lésée». La notion de victime est, en effet, dans la pratique, beaucoup plus vaste et il importe que notre droit pénal s'efforce de tenir compte de la diversité des situations de «victimisation».

Ainsi, par exemple, il peut se produire que le plaignant — parce qu'il est mal conseillé — ignore qu'il doit introduire une déclaration de «personne lésée», à défaut de quoi il ne sera pas informé de l'évolution du dossier pénal ouvert suite à sa plainte. Il peut se produire également que le même plaignant néglige ou renonce, par lassitude, par découragement, ou par manque de confiance en l'institution judiciaire, à faire sa déclaration expresse en partant de l'idée — fausse — que, de toute façon, «cela ne sert à rien».

N'oublions pas non plus que certaines victimes qui, pour des raisons diverses, n'ont pas déposé de plainte auprès des autorités judiciaires, peuvent très bien ignorer qu'une information pénale est ouverte à charge des auteurs présumés des faits, soit sur base d'une plainte déposée par une tierce personne, soit même d'office par le parquet.

Toutes ces personnes, qui sont incontestablement des victimes, ne seront pas informées des suites réservées aux faits pénaux qui les ont préjudiciées, parce qu'elles ne restent pas dans le cadre limité de l'article 5*bis* du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle.

Le parquet et le magistrat d'instruction disposent pourtant, à travers tous les éléments du dossier qu'ils ont en charge, des moyens d'identifier toutes les personnes qui, sans avoir fait leur déclaration expresse de «personne lésée», sont néanmoins susceptibles d'avoir été préjudiciées par les faits délictueux.

La proposition vise à contraindre le magistrat en charge de l'information ou de l'instruction pénale à utiliser de manière automatique et systématique les éléments d'identification des personnes préjudiciées qui apparaissent dans le dossier pour informer toutes celles-ci de l'évolution dudit dossier.

La confiance dans l'institution judiciaire ne pourra assurément que s'en trouver renforcée.

Philippe MONFILS.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel *5bis* van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering en ingevoegd door de wet van 12 maart 1998, wordt aangevuld als volgt:

«§ 4. Het recht op informatie bedoeld in § 3 geldt ook voor elke identificeerbare persoon van wie uit de dossiergegevens van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek blijkt dat hij schade geleden kan hebben, veroorzaakt door het vervolgte misdrijf.»

6 december 2001.

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article *5bis* de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, inséré par la loi du 12 mars 1998, est complété comme suit :

«§ 4. Le droit à l'information visé au § 3 s'étend également à toute personne identifiable dont il résulte des éléments du dossier à l'information ou à l'instruction qu'elle a pu subir un préjudice suite à l'infraction poursuivie.»

6 décembre 2001.

Philippe MONFILS.